

După faptă și răsplată

Cum poate susține UE în continuare
traectoria europeană a
Republicii Moldova

Policy Brief 24,
Decembrie 2013

Autori:
Cristian Ghinea
Amanda Paul
Victor Chirilă

Contextul actual

La Summitul Parteneriatului Estic (PaE) din noiembrie de la Vilnius, Moldova a parafat Acordul de Asociere și Acordul de instituire a unei Zone de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) cu UE, fiind și prima țară din Parteneriatul Estic care a reușit să îndeplinească toate cerințele din Planul de Acțiune pentru Liberalizarea Vizelor.

Acest moment încheie o etapă importantă în procesul de integrare a Republicii Moldova, după mai mult de trei ani de negocieri, și vine ca o recunoaștere a reformelor întreprinse de Chișinău. Cum spunea cancelarul german Angela Merkel în Bundestag la 18 noiembrie: "în ciuda unor tulburări interne, Republica Moldova a demonstrat, poate, cea mai însemnată voință politică de a adopta și pune în aplicare reforme, din toți partenerii PaE".

Deloc surprinzător, succesul R. Moldova este binevenit pentru Uniunea Europeană. Date fiind deciziile Armeniei și, ulterior, Ucrainei de a abandona Acordurile de Asociere în urma presiunilor politice și economice semnificative din partea Moscovei, UE riscă să piardă credibilitate și statutul de actor influent în Est dacă nu va arăta că totuși se poate. Moldova (împreună cu Georgia) oferă Uniunii Europene un caz de reușită.

Situația din Republica Moldova este mai bună decât cea din Armenia (mai puțin dependentă de Rusia, în special în privința securității) și din Ucraina (cota mai mică a exporturilor către Rusia, un guvern cu o orientare clar pro-UE). Cu toate acestea, nu pot fi eludate punctele slabe: instabilitatea endemică provocată de crizele politice cauzate de certurile și rivalitățile din interiorul coaliției de guvernare, corupția în rândul reprezentanților administrației și ai sistemului judiciar, un partid comunist anti-UE cu popularitate ridicată. Problema Transnistriei, în care Rusia reprezintă un vector important de sprijin pentru autoritățile de la Tiraspol, rămâne o provocare majoră, cu impact asupra traiectoriei europene a Republicii Moldova.

Drumul către semnarea propriu-zisă a AA / DCFTA în toamna anului 2014 nu va fi unul lin. Coaliția de guvernare din Moldova rămâne fragilă și sensibilă la presiuni atât interne, cât și externe. Cu fiecare pas pe care Republica Moldova îl face către UE, presiunea politică și economică a Rusiei crește. Avertizarea recentă transmisă de vicepremierul rus Dmitri Rogozin este mai mult decât elocventă: "Fiecare țară este liberă să-și dezvolte relațiile cu UE, dar fără a uita implicațiile".

Implicații de care Moldova este pe deplin conștientă. În perioada premergătoare Summitului de la Vilnius, Rusia a oferit Chișinăului o mostră din ce ar urma dacă va continua pe drumul spre UE: embargo asupra vinului moldovenesc, o parte din importurile de fructe au fost blocate și au fost formulate amenințări privind tăierea gazului pe timpul iernii, precum și amenințări în privința muncitorilor moldoveni din Rusia și a conflictului înghețat din Transnistria.

Nimic nou sub soare însă. Moldova s-a confruntat deja cu ostilitatea Rusiei în privința calității de membru al Comunității Europene a Energiei, care presupune adoptarea celui de-al Treilea Pachet Legislativ în domeniul Energiei. Moscova se opune acestei măsuri întrucât ar trebui ca furnizorii de gaze (Gazprom în acest caz) să permită accesul altor operatori la infrastructura de transport. Chișinăul a amânat adoptarea pachetului legislativ până în 2020, din cauza constrângerilor Rusiei (partenerii europeni au fost consultați asupra măsurii). Scopul ultim al presiunilor rusești este ca Moldova să abandoneze traiectoria europeană în favoarea unui proces de integrare în Uniunea Eurasiatică.

Integrarea europeană nu mai e singurul fel din meniu

Perioada ulterioară momentului Vilnius ar trebui să fie un moment de auto-analiză pentru UE. Din cei trei piloni ai Parteneriatului Estic (Acord de Asociere, DCFTA, regimul de vize), două sunt acum concurate în mod deschis de către Rusia. Chiar dacă Parteneriatului Estic nu a fost proiectat pentru o astfel de competiție, această structură va trebui acum să reacționeze. UE este provocată și trebuie să își păstreze atractivitatea, comparativ cu formulele propuse de Moscova în regiune.

UE și Rusia au stiluri diferite în relația cu țările partenere. UE lucrează în principal cu guvernele și este implicată în proiecte cu beneficii sistemice pe termen lung (cum ar fi dezvoltarea instituțională). Prin urmare, cetățenii de rând resimt efectele UE mai degrabă indirect. De exemplu, în domeniul politicilor privind concurența: instituțiile anti-monopol, care reglementează acordarea ajutoarelor de stat pot aduce prețurile la un nivel mai scăzut și pot să genereze o mai bună calitate a produselor de pe piață pentru cetățeni, dar aceste efecte nu se produc imediat, iar legătura cu condiționalitățile impuse de UE nu este întotdeauna vizibilă. Același lucru este valabil pentru aproape orice intervenție a UE: standarde pentru produse agro-alimentare, reforma justiției și a poliției, legi anti-discriminare. Rusia, în schimb, promite beneficii concrete pe termen scurt, cum ar fi gaz ieftin, în timp ce fabulează împotriva inițiativelor UE, pe când aceasta este reticentă în a reacționa.

De exemplu, pentru o anumită perioadă de timp, Delegația Uniunii Europene la Chișinău nu avea mandat de a respinge oficial afirmația Partidului Comunistilor că Republica Moldova ar putea fi membră în același timp a DCFTA și a Uniunii Vamale cu Rusia. UE a dorit deci să evite chiar și un dialog polemic. Asta în timp ce, de pildă, oficialii ruși descriau deschis legea anti-discriminare ca fiind un atac asupra valorilor fundamentale ale Republicii Moldova. Diplomația rusă s-a mobilizat în ultimele luni în încercări de a discredita UE și sprijinul său acordat Republicii Moldova. În tot acest context, sistemul diplomatic al UE în ansamblul său nu a găsit răspunsuri potrivite, ceea ce face ca strategia de comunicare să necesite o îmbunătățire.

Finanțarea UE se ridică la aproximativ 5% din PIB-ul Moldovei, sau 40 de euro pe cap de locuitor. Asta înseamnă cel mai mare ajutor acordat de UE vecinilor săi, per capita. Însă faptul că acești bani sunt direcționați în principal către consolidare instituțională face ca susținerea financiară să nu fie percepută la adevărata ei valoare de către populație. Abordarea recentă a UE de a acorda fonduri de suport bugetar (deși utilă din alte puncte de vedere) agravează problema de comunicare: cetățenii moldoveni nu pot distinge între fondurile UE și banii care provin din bugetul național.

Prin comparație, Moscova are o tactică explicită de a face contribuția sa financiară vizibilă. În Transnistria, statul rus cheltuie 43 de euro pe cap de locuitor pentru aprovizionarea cu alimente și suplimente pentru pensii, construind un *brand* pentru cadourile de la "mama Rusie".

Luând în considerare și gazul ieftin primit de gospodăriile din Transnistria, în comparație cu prețurile ridicate plătite de restul populației Republicii Moldova, devine evidentă lupta pentru simpatia populației, în care Uniunea Europeană nu s-a angajat până acum la întregul ei potențial. Desigur, asistența oferită de EU Moldovei are efecte pe termen lung, întărește instituțiile și regulile unui stat modern, pe când asistența rusă în Transnistria nu face decât să prelungească dependența de Rusia.

Pașii următori

UE nu ar trebui să se angajeze într-o competiție populistă cu Rusia, dar trebuie totuși să își adapteze acțiunile la realitățile din teren, adică o mai mare vizibilitate, o diplomatie publică mai bună și concentrarea pe oferirea unor avantaje palpabile și vizibile pentru populația Republicii Moldova cât mai rapid posibil. Astfel, nu doar că va reuși să răspundă adecvat concurenței rusești, dar va contribui la consolidarea reformatorilor pro-UE din țară.

Liberalizarea regimului de vize

Propunerea făcută de Comisia Europeană la 15 noiembrie pentru liberalizarea vizelor ar trebui să fie adoptată de Consiliul UE și de Parlamentul European înainte de alegerile europene din mai 2014. Acest lucru ar ajuta guvernul actual să țină Partidul Comuniștilor la distanță în alegerile parlamentare din noiembrie 2014. Având în vedere dimensiunea Moldovei, apropierea sa de UE și politicile de cetățenie ale României, vizele oricum nu mai funcționează ca instrument pentru controlul migrației. În schimb, alimentează frustrarea moldovenilor, care le percep ca fiind umilitoare. Nu ar fi o recompensă nemeritată, ci o recunoaștere târzie a eforturilor depuse de guvernele Republicii Moldova, care s-a situat mult în fața altor țări din Parteneriatul Estic în aplicarea măsurilor necesare pentru ridicarea vizelor.

Drumul până la acest punct nu a fost ușor. Planul de Acțiune pentru Liberalizarea Vizelor (PALV) a fost elementul cel mai coerent al relațiilor UE - Moldova în ultimii ani. A avut cerințe clare, misiuni regulate de monitorizare și recompense vizibile (trecerea de la Faza I la Faza II și apoi recomandarea finală de eliminare a vizelor). A inclus reforme dificile și un proces de consolidare instituțională, care a pregătit Moldova pentru integrare europeană în sens larg, dincolo de problema specifică a vizelor. A determinat guvernele din Republica Moldova să-și asume riscuri politice serioase. Legea egalității de șanse a provocat critici dure din partea Bisericii Ortodoxe, care a pretins că ar însemna o "islamizare și homosexualizare" a Moldovei. Punctele de control ale Biroului de Migrație și Azil înființate pe linia administrativă cu Transnistria au făcut guvernul vulnerabil la criticile din partea opoziției (care a pretins că se întărește astfel o frontieră pe care R. Moldova nu o recunoaște), oferind în același timp Tiraspolului argumente de victimizare. Totuși, prin PALV Moldova era obligată să controleze circulația persoanelor pe teritoriul său și neputând controla frontiera cu Ucraina pe segmentul transnistrean, aceste puncte de control au fost necesare și au reprezentat un compromis viabil. În pofida acestor provocări, Planul privind vizele a dus la asumarea unor reforme și a unor decizii dificile și este un succes datorită modelului „condiții clare - beneficii clare”. Implementarea Acordului de Asociere și a DCFTA ar trebui să urmeze acest model.

Integrarea economică. Povestea DCFTA

DCFTA este mai mult decât un acord tehnic privind liberalizarea comerțului. Acest model de acord a fost creat de UE special pentru Ucraina după Revoluția Portocalie, cu scopul de a consolida integrarea economică a țării, ca un pas important spre o integrare europeană mai profundă. Prin urmare, DCFTA ar trebui să fie comunicată ca fiind un prim pas pe drumul lung de integrare europeană. Evaluarea ex-ante a impactului DCFTA asupra R. Moldova estimează¹ o creștere a PIB de 5,4%, a salariilor de 4,8% și o scădere a prețurilor de 1,3%. Totuși, dezbaterile publice a fost dominată de scenariile catastrofice avansate de tabăra anti-UE. Deși procesul de negocieri în sine este foarte tehnic

¹ 'Trade Sustainability Impact Assessment in support of negotiations of a DCFTA between the EU and Georgia and e Republic of Moldova Final report', Ecorys and CASE for European Commission - DG Trade, October 2012 (paginile 127 și 189)

și dificil de comunicat, faptul că Uniunea Europeană a început să promoveze în mod serios DCFTA doar în luna septembrie arată că există loc semnificativ pentru progrese în această privință.

Republica Moldova a negociat perioade de scutire, de cinci până la zece ani, pentru majoritatea sectoarelor economice, ceea ce înseamnă că pentru aceleași categorii de bunuri producătorii moldoveni vor exporta în UE fără tarife vamale, în timp ce producătorii din UE vor exporta în Moldova cu tarifele actuale pe o perioadă pre-determinată. Experiențele de integrare economică din valul de extindere 2004-2007 au arătat că statele au tendința de a cere astfel de derogări (dat fiind că normele UE permit acest lucru), dar tind să ignore folosirea în practică a acestui avantaj, pierzând ocazia de a sprijini economia înainte de ridicarea tarifelor. Moldova și UE ar trebui să învețe din această experiență și să valorifice aceste perioade de grație. O strategie serioasă pe cinci ani pentru punerea în aplicare a DCFTA va fi necesară după Vilnius. Pe termen scurt, UE ar trebui să ia în considerare o ridicare unilaterală preventivă a cotelor pentru produsele afectate de un embargo impus de către Rusia, așa cum a făcut deja în cazul vinurilor. Companiile transnistrene ar trebui să poată exporta în UE în condițiile actuale până în 2015, iar UE ar trebui să evite inflamarea spiritelor și punerea pe agendă a acestei chestiuni, cel puțin până la semnarea AA / DCFTA.

Finanțare legată de condiții și rezultate

Actuala abordare a UE legată de acordarea finanțării este inconsecventă. În unele cazuri, cum ar fi de pildă Planul de Acțiuni legat de vize, UE a dat repere clare în schimbul accesului la finanțare însă nu aceasta este regula generală. Un exemplu în acest sens este faptul că noile instituții create în Republica Moldova pentru a pune în aplicare cerințele UE (Consiliul Concurenței, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Comisia Națională de Integritate sau Consiliul pentru Prevenirea Discriminării) nu dispun de resurse adecvate, în timp ce instituții vechi, din sistemul judiciar, primesc fonduri substanțiale în ciuda criticilor legate de lipsa performanțelor.

Coordonarea zonei de afaceri europene în cadrul guvernului Republicii Moldova rămâne dificilă și este de așteptat ca problema să se agraveze după semnarea AA / DCFTA. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene are doar trei oameni în departamentul de monitorizare și evaluare a politicilor. Acest minister ar trebui să aibă în atribuții coordonarea ministerelor de linie, dar această pârghie îi lipsește. Doar pentru implementarea DCFTA, Republica Moldova va trebui să adopte 95% din acquis-ul economic al UE, dar, în continuare, Centrul de Armonizare Legislativă nu are personal suficient și e dezavantajat de schema instituțională (e subordonat Ministerului Justiției, care nu are rol de coordonare în afaceri europene). Nu există o strategie pentru a sprijini din fonduri UE aceste construcții instituționale care sunt foarte importante în procesul de europenizare, deși diferite state membre ale UE (Finlanda, Suedia, România) încearcă să abordeze această problemă prin donații bilaterale și prin sprijin administrativ. Ar fi însă benefică coordonarea eforturilor într-un program coerent de corelare a finanțării cu cerințele Uniunii Europene. Bani UE ar trebui să urmeze în mod clar condiționalitățile europene.

UE trebuie să sprijine tehnocrații pro-europeni în fața oligarhilor

O problemă pentru Republica Moldova este capturarea statului de către oameni de afaceri bogați care sunt activi politic, prezenți inclusiv în coaliția de guvernare, și care își folosesc influența pentru blocarea aplicării unor acte legislative importante, cum ar fi legile din domeniul concurenței sau prevederi anticorupție, care le-ar putea afecta interesele economice.

Negocierile cu UE nu sunt duse de acești oligarhi, ci de un grup restrâns de tehnocrați din ministere, care trebuie să plătească în fața europenilor oalele sparte de ceilalți. UE ar trebui să sprijine acești tehnocrați, care constituie o elită cu adevărat interesată de un drum european pentru R. Moldova. Reacția UE la numeroase crize politice a fost aceea de a media între politicienii locali. Dar nu ar trebui să permită ca aranjamentele politice să submineze instituții ori reforme-cheie. UE nu trebuie doar să stingă incendii create de politicienii moldoveni, ci să fie pro-activă în folosirea influenței sale, acționând preventiv și spunându-le clar ce este acceptabil și ce nu este acceptabil (preferabil înainte ca inacceptabilul să se întâmple).

Există mai multe cazuri în care oficialii UE ar fi putut fi mai îndrăzneți în sprijinirea unor măsuri bune sau în prevenirea unor scandaloase. De exemplu, reforma Centrului Național Anticorupție a fost deturnată de interese politice. Această reformă, susținută de experți din misiunea UE de asistență (*EU High Level Advisers*), a ratat ocazia de a face instituția mai puternică – nu i-a oferit competențe clare și nu a adus sub aceeași umbrelă CNA cu Procuratura Anticorupție (competiția și blocajul reciproc între cele două împiedică de fapt lupta cu marea corupție). În schimb, tentativa de reformă a orientat dezbaterile publice asupra subiectului: cine desemnează șeful CNA - primul-ministru sau Parlamentul – declanșând un scandal pe această dilemă. Ambele opțiuni sunt egal de proaste sau de irelevante dacă instituția este oricum nefuncțională, iar subordonarea parlamentară nu a dus nicăieri în Estul Europei la instituții anticorupție eficiente.

Reforma Procuraturii Generale a fost deturnată în mod similar. Instituția a fost menționată în acordul de coaliție din 2010 (ca aparținând Partidului Democrat). O astfel de nerespectare evidentă a regulilor de bună guvernare ar fi trebuit sancționată. Din nou, punctul central al dezbaterii a fost cine numește persoana din fruntea instituției și nu modul în care trebuie să se producă reforme semnificative. De pildă, o schimbare aparent minoră este reglementarea relației de subordonare între procurori și șefii lor – deciziile șefilor ar trebui emise în scris și cu posibilitate de contestare din partea subordonaților. Acesta ar fi un mecanism de responsabilizare și de limitare a abuzurilor. A fost promis încă din 2010 și reluat de două ori în programele de guvernare, dar nu s-a întâmplat. Cine numește Procurorul General e mai puțin important decât dacă instituția este cu adevărat reformată sau nu.

UE a oferit 60 de milioane de euro pentru reforma justiției în Republica Moldova, din care 58 de milioane au fost folosite ca sprijin bugetar și pentru majorarea salariilor judecătorilor. S-a pornit de la presupunerea că salarii mai bune i-ar opri pe judecători să mai ia mită. Bani publici nu vor putea concura niciodată cu banii plătiți ca mită și nu acesta ar trebui să fie scopul lor. Instituțiile din domeniul judiciar ar trebui în primul rând reformate și abia apoi recompensate.

Aceasta e una dintre principalele provocări cu care Republica Moldova se va confrunta în viitorul apropiat: restructurarea instituțiilor politice și juridice. Până acum, atenția negociatorilor moldoveni și europeni s-a concentrat pe adoptarea de legislație urgentă și nu dat suficientă importanță provocărilor de natură structurală, cum ar fi administrația publică și sistemul judiciar. Odată cu parafarea AA / DCFTA, etapa preponderent legislativă se va încheia.

Solidaritatea energetică

În urma amenințărilor Rusiei cu deconectarea de la resursele de gaz, UE ar trebui să investească rapid în proiecte de continuare a gazoductului Iași – Ungheni. Conducta, finanțată de România și de UE, va ușura presiunea asupra R. Moldova, oferind o soluție alternativă la gazul rusesc, în caz de urgență. Cu toate acestea, pentru ca investiția să fie viabilă din punct de vedere comercial, este necesară construirea unei stații de comprimare și de extinderea pe ruta Ungheni – Chișinău. Dar acestea sunt investiții costisitoare. O posibilă metodă de finanțare ar putea fi un *mix* de asistență românească și europeană plus împrumuturi de la Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD). România consideră proiectul Iași – Ungheni ca parte a procesului de construire a pieței comune de energie a UE (gazoducte similare cu Ungaria și cu Bulgaria sunt în curs de planificare). UE ar trebui să adopte această perspectivă, considerând proiectele energetice cu Republica Moldova ca parte a includerii acestei țări în viitoarea piață energetică comună (care nu este o realitate acum, ci un proiect în derulare vizat prin implementarea treptată a celui de-al Treilea Pachet de directive energetice).

Nu permiteți Transnistriei să ia Moldova ca ostatic

Deși i se acordă atenție politică considerabilă, Transnistria joacă un rol destul de marginal în negocierile cu UE, ca urmare a refuzului autorităților de la Tiraspol de a fi parte a acestui proces.

Actualul format de negociere 5+2 se bazează pe o abordare pas-cu-pas de consolidare a încrederii. Prezumția e că, lucrând împreună pe chestiuni punctuale, încrederea reciprocă între cele două părți va crește și va putea duce spre o soluționare politică. Din păcate însă, această ipoteză nu a dat încă roade după mai mulți ani. Proiecte de creștere a încrederii s-au tot făcut, dar o soluționare politică nu este măcar discutată, iar tensiunile sunt în creștere în loc să scadă. Opinia răspândită la nivel european – că Republica Moldova nu va avea o perspectivă europeană până când problema transnistreană nu este rezolvată – nu ajută Chișinăul, ci mai degrabă este o pârghie de presiune la dispoziția Tiraspolului. Având în vedere că la Chișinău integrarea în UE este considerată un proiect național, condiționarea perspectivei europene de soluționarea conflictului cu Transnistria înseamnă, de fapt, predarea controlului asupra acestui proces la Tiraspol. Republica Moldova are nevoie de timp și de o perspectivă europeană pentru a rezolva conflictul. O astfel de perspectivă și o mai mare apropiere de UE va schimba dinamica din regiune. Integrarea în UE este cheia pentru rezolvarea conflictului din Transnistria și nu invers. În cele din urmă, dacă nimic altceva nu merge, varianta Transnistriei pe propriul său drum, ar putea fi avută în vedere.

După faptă și răsplată – UE trebuie să arate solidaritate cu partenerii care se țin de cuvânt

În ciuda unei politici interne de multe ori complicate și fragile, a presiunilor Rusiei și lipsei unei perspective de aderare ferme, Republica Moldova continuă să se concentreze pe un viitor european și este pregătită să rămână în cârți, în speranța că destinația e oricum aceeași.

2014 se poate dovedi anul „totul sau nimic” pentru R. Moldova, în condițiile în care Chișinăul se confruntă cu o serie de provocări serioase. Din punctul de vedere al Uniunii Europene, acesta ar putea fi și pentru Bruxelles anul „totul sau nimic” pentru proiectul Parteneriatului Estic. Fără Republica Moldova ar fi puține urme lăsate de cei 10 ani de

implicare a UE în regiune. Dar vedem în aceste zile pe străzile din Kiev că UE rămâne atractivă. Uniunea are o ocazie unică de a contribui la transformarea vieților a milioane de oameni. Prin urmare, în ciuda problemelor interne ale UE și ale viitoarelor schimbări la vârful conducerii sale politice, Bruxelles-ul trebuie să fie activ și să consolideze Parteneriatul Estic.

Primul pas e să arate solidaritate, angajament și flexibilitate față de partenerii care fac ceea ce promit, așa cum e R. Moldova. De asemenea, un mai bun dialog cu societatea și cu actorii reprezentativi este necesar, dincolo de negocierile tehnice și politice cu reprezentanții instituțiilor.

Autorii: **Cristian Ghinea** este directorul Centrului Român de Politici Europene și coordonator de implementare pentru programele de cercetare și asistență ale organizației în Republica Moldova.

Amanda Paul este analist de politici și coordonator de programe în cadrul European Policy Center (EPC), unul dintre think-tankurile de top din Bruxelles.

Victor Chirilă este directorul executiv al Asociației de Politică Externă din Chișinău. Varianta în engleză a acestui material apare la Bruxelles sub egida EPC, aceasta fiind o traducere autorizată în limba română.

Acest Policy Brief apare în cadrul proiectului "EU-Moldova Think Tank Dialogue" care reunește furnizorii de expertiză – think-tank-urile europene interesate de spațiul geopolitic al Parteneriatului Estic în jurul subiectului integrării Republicii Moldova. Consorțiul de proiect (Centrul Român de Politici Europene, European Policy Center – Bruxelles și Asociația de Politică Externă – Chișinău) va analiza evoluțiile din relația UE - Republica Moldova, ca urmare a deciziilor politice luate în cadrul Summit-ului Parteneriatului Estic din toamna lui 2013.

Proiectul este finanțat de Unitatea Asistență Oficială pentru Dezvoltare a Ministerului Afacerilor Externe în parteneriat cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare – Biroul Regional din Bratislava.

Opiniile exprimate aparțin în totalitate autorilor și nu implică poziții oficiale ale finanțatorilor sau altor instituții și organizații partenere.

© Centrul Român de Politici Europene; 2013

Sediul din București
Știrbei Vodă nr. 29
Sector 1, București
office@crpe.ro
www.crpe.ro
Tel. +4 0371.083.577
Fax. +4 0372.875.089

Reprezentanța în Republica Moldova a CRPE
Strada 31 August 1989, 59, ap. 6, Chisinau
www.crpe.md
Tel: +373 22 287575

*Empowered lives.
Resilient nations.*

Debating **Moldova's European future**,
providing expertise for EU capitals and Chisinau

eumoldovadialogue.eu